# Besluitenlijst commissie Integriteit

| | |
|---|---|
| **Datum** | 06-12-2024 |
| **Tijd** | 10:05 - 11:25 uur |
| **Locatie** | A024 Kamer van de Proost |
| **Voorzitter** | I.A. Flameling |
| **Leden** | J.J. van Burg, A.M. Dees-de Vries, I.A. Flameling, A.J. Geluk, T.A.O. Janssens en M.J. Reinders-Stijnman |
| **Overige aanwezigen** | H.M. de Jonge (CvdK), F.J. van Houwelingen (Statengriffier), S.E. Meijer (statenadviseur) en M.E. Trimpe (commissiegriffier, besluitenlijst) |

**1 Opening**

De voorzitter opent de vergadering en heet in het bijzonder de waarnemend CvdK de heer De Jonge welkom. De CvdK spreekt zijn waardering uit dat deze commissie aandacht geeft aan integriteit en PS hierin goed meeneemt. De CvdK ziet hoe gemeenten worstelen met integriteitsvragen: waar personen elkaar goed kennen is aanspreken vaak moeilijker. Hij zal nagaan hoe de GS-organisatie gemeenten en PS nog meer kan ondersteunen in de zoektocht naar verbeteren van integriteit.

**2 Mededelingen**

Conclusie: er zijn geen mededelingen.

**3 Vaststellen agenda**

Conclusie: de agenda wordt vastgesteld.

**4 Vaststellen besluitenlijst van 31 mei 2024**

Conclusie: de besluitenlijst wordt vastgesteld.

Naar aanleiding van:
De voorzitter informeert of bekend is of de heer Polman als commissaris nog navraag heeft gedaan bij de burgemeester van Tholen over de uitnodiging voor op Tholen woonachtige volksvertegenwoordigers en bestuurders met het Thoolse college.
De heer Geluk was bij deze bijeenkomst van de gemeente aanwezig en geeft aan tijdens de bijeenkomst met diner meer kennismakend bedoeld leek te zijn, en niet politiek-inhoudelijk. Algemeen wordt geconstateerd dat het goed is om het bewustzijn hierop te verhogen. De CvdK zal een en ander nagaan en de volgende keer terugmelden.

**5 Zaken uit de actualiteit**
Ref. instellingsbesluit Artikel 1.a.i. en iii.
• het vervullen van een ambassadeursrol waar het gaat om integriteit voor politieke ambtsdragers;
• een aanspreekpunt vormen voor niet op een individuele persoon toegespitste integriteitskwesties aangaande politiek ambtsdragers
Afdoeningsvoorstel: bespreken

De voorzitter wijst op een opiniestuk van de heer Christian Schut (bureau Necker) in het AD over regionale integriteit[1].

Conclusie: er zijn naast het genoemde artikel geen opvallende zaken uit de actualiteit.

**6 Terugblik trainingsbijeenkomst op 28 juni 2024**
Afdoeningsvoorstel: bespreken

Conclusie: er wordt kort teruggekeken. Het was een goede bijeenkomst. Voor volgende bijeenkomsten zal worden gezorgd voor een beknopte verslaglegging.

**7 Uitnodiging Thema integriteit van de Zeeuwse Norm Weerbare Overheid 12 februari 2025**
Afdoeningsvoorstel: bespreken en zo mogelijk deelnemen aan deze bijeenkomst

De voorzitter herinnert aan de bijeenkomst in januari van dit jaar, en constateert dat de leden van deze commissie erbij aanwezig waren. Voorstel is om dat ook voor de nu aangekondigde bijeenkomst te doen en tevens een herinnering om aan te melden aan de Staten te doen.
Naar aanleiding van een vraag van mevrouw Janssens geeft de CvdK aan dat gemeenten de verschillende overkoepelende thema's uit de Zeeuwse Norm hebben verdeeld. Zo is gemeente Kapelle voortrekker op het gebied van integriteit. Hij zal nagaan hoe de verdeling is en of andere overheden ook voor de andere thema's worden uitgenodigd zijn c.q. kunnen worden. Dit zal hij doen via een stand van zaken aan de commissie Bestuur.

Conclusie: voldoende behandeld.

**8 Memo programma training integriteit 2025 - 9 mei 2025, 11.00 - 16.30 uur**
Afdoeningsvoorstel: bespreken

De voorzitter stelt de vragen aan de commissie uit de memo aan de orde.

- *instemmen met de verdiepingstraining 'Omgaan met bedreigingen, agressie en intimidatie' voor (een deel van de) statenleden, waarbij van te voren wordt uitgevraagd wie aan deze verdiepingstraining wil deelnemen*:
  Conclusie: De commissie stemt in met het aanbieden van deze intensieve training. Wanneer er meer dan acht aanmeldingen zijn, wordt een extra datum gezocht om deze verdiepingstraining te geven.

  De heer Van Burg vraagt of deze training ook aandacht heeft voor praktische zaken, bijvoorbeeld het uitsluitend met twee personen van de fractie naar een gesprek te gaan? Hij beseft dat dit voor kleine fracties al moeilijker te organiseren is. Is er mogelijkheid dit op te lossen met de provinciale organisatie?
  De statenadviseur geeft voor dergelijke situaties de te volgen route afhangt van wat er speelt. Er is in andere provincies bijvoorbeeld een adviseur Veilige Publieke Taak (VPT), die desgewenst een Stopgesprek kan voeren wanneer er sprake is van agressief gedrag.
  De CvdK constateert dat in Zeeland het qua bedreigingen gelukkig lang goed gegaan is. We moeten daardoor nog veel doordenken en ontwikkelen, naast het inrichten van VPT en de al vastgestelde Zeeuwse norm. De wijze waarop hiermee wordt omgegaan is wel medebepalend voor de sfeer rond het worden of zijn van volksvertegenwoordiger. De heftigheid van deze bedreigingen, agressie of intimidatie ondermijnt de politiek. De CvdK ziet het inrichten van een

[1] Zie bijlage 1 bij deze besluitenlijst.

vraagbaakfunctie bij Statengriffie of GS-organisatie als een mogelijk instrument om dit aan te pakken.

*Instemmen met het programma van bureau BING met de interactieve theatervoorstelling 'Eerlijk gezegd' voor de statenleden die niet deelnemen aan de verdiepingstraining? Wilt u betrokken worden bij de voorbereiding van de spelopdrachten?*
Conclusie: de commissie stemt in met het programma. De leden Janssens, Van Burg en Dees-de Vries willen worden betrokken bij de voorbereiding van de spelopdrachten.

- *Instemmen met de datum van Statendag 9 mei 2025 voor beide trainingen?*
  Conclusie: de commissie stemt in met de voorgelegde datum.

- *Zijn er aandachtspunten die u wilt toevoegen?*
  Conclusie: er worden op dit moment geen aandachtpunten toegevoegd.

**9 Memo insprekers en belangenformulier**
Afdoeningsvoorstel: bespreken

De voorzitter licht kort de memo toe en vraagt wat de commissieleden hierin een juiste weg vinden. Het Reglement van Orde heeft geen bepalingen waarmee insprekers kunnen worden geweigerd, anders dan wegens te late aanmelding.
Mevrouw Reinders-Stijnman geeft aan dat het vooral ongewenst is dat vooraf personen door statenleden worden benaderd om te komen inspreken. Verder vindt zij het wenselijk te weten of er een relatie is van de inspreker met een politieke partij. Hooguit kunnen commissieleden dat vragen.
De Statengriffier merkt op dat - voor wat betreft het benaderen van insprekers- het attenderen van personen op de mogelijkheid van inspreken toelaatbaar is. Anders is het om personen te vragen om te komen inspreken vanwege politiek oogpunt. Bewustwording op dit punt is nodig. Verder moet het voor de commissiegriffiers ook werkbaar zijn wat zij kunnen uitvragen bij de insprekers.
De voorzitter signaleert dat bij verschillende fracties de wens leeft dat gehoorde signalen uit de samenleving ook onder de aandacht van andere volksvertegenwoordigers gebracht kunnen worden. Dat is evenwel geen reden om te vragen om te komen inspreken.

Conclusie: de commissie vindt aanpassing van de huidige werkwijze niet nodig is. Wel is bewustwording nodig: statenleden dienen mogelijke insprekers niet actief te benaderen. Attenderen op de optie van inspreken bij personen die een relevant verhaal hebben is wel mogelijk.

**10 Datum volgende vergadering: 26 februari 2025, 19.30 uur**

Op deze datum is de CvdK verhinderd. Er wordt een datumvoorstel voor een andere datum rondgemaild[2].

**11 Rondvraag en sluiting**

De voorzitter kaart de 'afkoelperiode' voor oud-gedeputeerden aan. Wanneer er de wens is om hier verder naar te kijken, zal er een studie naar gedaan moeten worden. Er is nog geen wetgeving op dit punt. De CvdK zegt toe de laatste stand van zaken op

[2] De datumvoorstellen hebben geen passend vergadermoment opgeleverd. De al geplande datum wordt gehandhaafd.

te halen bij BZK en in de update mee te nemen. De voorzitter wil dit onderwerp tevens als actiepunt voor deze commissie noteren.
Voorts vraagt zij of het proces van integriteitsmeldingen goed is ingeregeld. De statenadviseur geeft aan dat het proces goed aansluit op het door PS vastgestelde protocol.
De voorzitter sluit de vergadering om 11.25 uur.

**100 Ingekomen stukken ter kennisneming**

Er zijn geen ingekomen stukken.

## Bijlage 1

Opinie: ‘Lokaal integriteitsbeleid is een voorbeeld voor de Tweede Kamer’

“Idsinga zette zijn belangen op afstand, maar dat was voor de Tweede Kamer niet genoeg”

**Staatssecretaris Folkert Idsinga trad af omdat hij zijn privébelangen niet wilde openbaren. Om dit soort ongevallen te voorkomen, zou de Tweede Kamer in de leer moeten gaan bij de lokale politiek, stelt Christan Schut.**

**Christan Schut** 20-11-24, 10:32

*Christan Schut is jurist en filosoof en werkzaam bij onderzoeksbureau Necker.*

In het handelen van bewindspersonen moet ‘iedere schijn van niet-objectieve besluitvorming’ voorkomen worden, schrijft de Gedragscode integriteit bewindspersonen. Bewindspersonen met relevante zakelijke of financiële belangen moeten maat- regelen nemen om belangenverstrengeling te voorkomen.

We waren er niet bij, maar de 6 miljoen euro zakelijke belangen was ongetwijfeld reden voor een gesprek tussen formateur Van Zwol en beoogd staatssecretaris van Fiscaliteit en de Belastingdienst, Folkert Idsinga. Om belangenverstrengeling te voorkomen, zette Idsinga zijn belangen op afstand. Daarmee voldeed hij aan de gedragscode, wat je ook van zijn aandelenportefeuille vindt.

Voor de Kamer bleek dat niet genoeg en een meerderheid vroeg om openbaarmaking. Hij besloot dat niet te doen en trad af. Veertien dagen daarna kreeg opvolger Van Oostenbruggen - voormalig onder- nemer met naar verluidt een vermogen van 70 miljoen euro - van Kamerleden de vraag of hij zijn privébelangen wel zou openbaren. Dit laat zien dat het kader voor de omgang met privébelangen tekortschiet en dat er te weinig nagedacht is over de informatiepositie van de Tweede Kamer. Bewindspersonen worden weliswaar per Koninklijk Besluit benoemd maar ze leven (politiek) bij de gratie van het vertrouwen van een Kamermeerderheid.

Bij benoeming zou niet alleen nagedacht moeten worden over het voorkomen van belangenverstrengeling, maar ook over wat dat vraagt aan communicatie richting Kamer. De huidige procedure voorkomt niet dat privébelangen onderdeel worden van het politieke debat. Hier loopt de Haagse politiek achter op het lokaal bestuur. Bij de gemiddelde wethoudersbenoeming is meer aandacht voor integriteit dan bij bewindslieden. Honderden wethouders doorlopen na gemeenteraadsverkiezing bij hun benoeming een risicoanalyse integriteit. Privébelangen van wethouders raken vaak directer aan de eigen besluitvorming.

Waren Idsinga en Van Oostenbruggen wethouder geworden, dan waren hun privébelangen in kaart gebracht, was er aandacht geweest voor de manier waarop die belangen raken aan het ambt en was er nagedacht over openbaarmaking. Afhankelijk van de context was er dan gekozen om, naast het op afstand zetten, al dan niet tot openbaarmaking over te gaan. Die afweging zou hebben geleid tot afspraken met de burgemeester, en de gemeenteraad - die in tegenstelling tot de Kamer zelf bestuurders benoemt - zou geïnformeerd zijn over de belangen en de genomen maatregelen.

Daarmee is bij benoeming duidelijk hoe belangenverstrengeling voorkomen kan worden en belangrijker: is er geen onduidelijkheid over de informatiepositie van de gemeenteraad. De gemeenteraad kan de gemaakte afspraken vervolgens bewaken in plaats van politiek te bedrijven ten koste van bestuurders. Als gemeenten dit voor elkaar krijgen, kan ook de Haagse politiek zorgen voor een beter proces. De Tweede Kamer buigt zich binnenkort over het wettelijk verplichten van de risicoanalyse integriteit voor gemeenten. Misschien een goed moment om ook het eigen proces tegen het licht te houden en in de leer te gaan bij het lokaal bestuur.